

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Vers. Vel. de religione Tractantes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

& haeresim continere illum defendit, obuerb. illud scienter, multo ante positum, quamuis admonitus de hoc, si non desisteret, in excommunicationem incidere.

Secundo excipitur, qui diceret se uelle defendere librum talem, sed nondum defensionem aggressus est, non enim qui dicit se uelle arborem ascendere, arborem tunc ascendit, & qui se uelle religionem percutere, illum percutit. Secus tamē si iam parasset se ad defendendum, & diceret, qui uult contrarium asserere, huc ueniat, nam & hic iam defendit, ex quo ad hoc iam paratus est, sicut & defendere Dux ille arcem dicitur, qui contra hostem armatus stat, esto non pugnet, & itineris arripit ad Romanam Curiam appellationis uiam habet, ut habeatur in capitul. dilecti filii. 2. de appel. quamuis ut fautor haereticorum in excommunicationem incidere.

Postremo excipitur, ubi de licentia Romani Pont. id faceret, ut habetur in Bulla, sed iam ad alia ueniamus.

Verf. Vel de religione Tractantes.

S P M M A.

1 Religio quot modis sumatur, et in qua

sententiam hic accipitur.

- 2 Legens libros haereticorum de religione tractantes in excommunicationem incidit, quae excommunicatio, quousque pateat, declaratur.
- 3 Retinens, aut imprimens libros haereticorum de religione tractantes in excommunicationem incidit, quae regula, quousque pateat, etiam declaratur.
- 4 Libri haereticorum quinam licite retineri possint.

Supra de excommunicatione laica ob libros haereticorum haeresim continentes actum est, hic agitur de excommunicatione lata ob libros eorundem de religione tractantes, quae excommunicatio ut dilucidius appareat, quousque pateat, religionis nomine quid significetur, praemittamus. † Religio igitur duobus modis sumitur, primo pro uirtute, quae Graeco nomine latia dicitur, cuius proprium est Deo cultum debitum exhibere, de qua egit pluribus S. Thomas, 2. 2. quaestio. 81. Secundo sumitur pro uniuersitate hominum, ut collegio, Deum colentium, & hac ratione quatuor modis, primo pro uniuersitate hominum colentium Deum per fidem, & hac ratione comprehenditur tota Christianitas, & dicitur religio christiana, & in hanc sententiam accipitur in capitu. gaudemus, in versicul. In fauorem praesertim christianae religionis. de diuort. Secundo pro cultu Dei per fidem, & bona ope

ra, vt habetur apud acta Apostolorum. 2. ibi. Viri religiosi, & sic comprehenditur vniuersitas bonorum christianorū. Tertio pro statu clericorum. Quarto pro statu profitentium tria vota, obedientiæ, castitatis, & paupertatis, & dicuntur religiones, vt fratrum mendicantium, & non mendicantium, & monialium, ita inquit Syluest. in verb. Religio. 1. in principio, & Ioan. Tabien. eo. in principio. Præmittendum secundo loco est, quatenus ad rem nostram pertinet, religionem, hic sumi tam primo modo, quam secundo, & sic comprehendit libros qui tractant tam de cultu debito ipsi Deo, quæ de religione christiana, & de christianis religiosi, & de clericis, sicut etiam de monachis, tum quod simpliciter, ac generaliter loquitur Bulla, nec distinguit, de qua religione, vt per se patet, ergo nec nos distinguere, sed generaliter eam intelligere debemus. argumen. leg. de pretio. ff. de publ. in rem actio. tum quod periculum animarum inest in huiusmodi libris, de quacunque religionis iam dictæ specie pertractant, verendum enim semper est, ne errores simplicium hominum auribus inculcent, ex quo nihil hæretici intactum reliquerunt, quod suis erroribus fœdare conati non sint, quod igitur Bulla hæc errores omnes contra christianam religionem amouere voluit, ob eam rem vt

libros de quacunque religione tractantes, comprehenderet, generaliter religionem expressit, & libros de religione tractantes. His præmissis, iam regulam de more ponamus.

In excommunicationem hanc igitur incidunt, qui libros hæreticorum de religione tractantes legunt, vt habetur in Bulla, quæ regula iis modis amplificatur, & coarctatur, quibus superior posita de legente libros hæreticorum hæresim continentem, ob easdem rationes.

Secundo loco excommunicationis hæc locum habet, vel libri tales hæresim non contineant, tum quod Bulla excommunicat alternatiuè, scilicet legentes libros hæreticorum hæresim continentem, vel de religione tractantes, dictio enim illa, vel, alternatiua dictio est, at alternatiua requirit solum ex alternatiuis vnum adimpleri. argument. l. si hæredi plures. ff. de condit. instit. ergo, ex quo excommunicat legentes libros hæreticorum hæresim continentem, vel de religione tractantes, sat est, quo in excommunicationem hanc quis incidat, vt legat libros hæreticorum de religione tractantes, esto hæresim non contineant, tum quod casus hic est diuersus a superiore, declarat hoc alternatiua vel, at superior prohibet, ne quis legat librum hæretici hæresim continentem, ergo hic ne legat librum hæ-

heretici de religione tractantem, esto hæresim non contineat, alioquin casus hic posterior contineatur sub superiore, nam libertatis heretici de religione tractans esset liber hæretici hæresim continens, ne igitur superuacaneus casus hic sit, & inutilis, contra cap. si Papa. de privileg. libr. 6. locum habere dicendum est excommunicationem hanc, esto liber hic hæresim non contineat. In omnibus igitur his casibus in, excommunicationem incidit. Quam excommunicationem quis euadit in omnibus casibus, quos in regula de legente librum heretici hæresim continentem posuimus. Quare in excommunicationem hanc non incidet, qui legeret talem librum, ignorans talem librum heretici esse, vel de licentia Romani Pontificis ob verbum illud scienter, & versi, sine auctoritate nostra, & sedis Apostolicæ.

In excommunicationem hanc etiam incidunt, qui eosdem libros hereticorum de religione tractantes aut retinent, aut imprimunt, de quibus, quoniam supra egimus, ob eam rem, quæ huic pertinent, illic sumamus, ne superuacane illa iteremus. At quid si liber de religione tractans hæresim non contineat, an eum defendens in excommunicationem hanc incidet? nam defendens librum hæresim continentem incidit, vt supra vidimus. Ego sentio hunc in excommunicationem incidere,

vbi defenderet librum talem, vt heretici opus, at si id quod comprehensum est eo libro, non habito respectu ad ipsam, sed secundum se tueatur, quod catholicum sit, excommunicationem tunc euadere sentio, quandoquidem non opus heretici, sed quod catholicum est, defendit. Hęc igitur sunt, quæ de libris hereticorum in Bulla habentur.

At quid de aliis libris, & scriptis hereticorum, qui vel hæresim non continent, vel de religione non tractant, an licite ipsos habebimus? vt rem hanc breuiter expediam, nonnullas regulas, & hic instituto nostro ponamus. Id quod in sequenti præstabimus.

S. V. M. M. A.

I. Libri hereticorum quinam licite retineri possint.

L.

S. Quinam hereticorum libri retineri possint, explicandum nobis proposuimus, iam igitur rem aggrediamur. Primum igitur licite retineri possunt libri alii hereticorum, modo a Theologis catholicis iussu Episcoporum, & inquisitorem examinati, & probati sint, vt habetur in Regula secunda Indicis librorum prohibitorum in lucem æditi iussu Trid. Synod. Verum, quid si prædictis

non

non seruatis retineantur? Si liber hæretici sit, vel alterius ob hæresim damnatus, vel ob suspicionem falsi dogmatis prohibitus, eum retinens in excommunicationem incidit, ut habetur in Regu. 10. eiusdem indicis in fin. versu. Quod si quis libros, sat igitur est, quo in excommunicationem hanc incidat, ut vel liber hæretici sit, esto hæresim non contineat, de religione ne non tractet. Vel alterius ob hæresim damnatus, uel ob suspicionem falsi dogmatis prohibitus.

Secundo licite retineri libri possunt, qui catholicè conscripti sunt ab illis, qui postea in hæresim lapsi sunt, modo a Theologis uniuersitatis catholice, vel ab inquisitore generali probati sint, ut habetur in Regul. 2. eiusdem indicis in uersicul. Libri etiam catholici conscripti, & qui contra faciunt, mortiferè peccant, & ad arbitrium ordinari puniuntur, ut habetur in eodem Indice Regul. 10. in fine in uersicu. Qui uero libros iunct. uersicul. Quod si quis libros.

Tertiò licite retineri libri possunt, qui catholicè conscripti sunt ab illis, qui post lapsum ad Ecclesiam rediere, modo & ipsi ut superiores probati sint, alioquin contra faciens in pœnas proximè dictas incidit, ut habetur in cita. uersicul.

Quarto licite retinentur versiones scriptorum etiam Ecclesia

sticorum, quæ hætenus editæ sunt a damnatis auctoribus, modo nihil contra sanam doctrinam contineant, ut habetur in Regu. 3. Indicis dicti. Quare, si quid è græco in latinum uerterunt, licite illud retinebimus. Excipiuntur tamen versiones ueteris testamenti, nam hæ ad iudicium Episcopi uiris tantum doctis, & piis concedi possunt, ut habetur in ead. regul. 3.

Quare qui contra fecerit, mortiferè peccabit, & ad arbitrium Episcopi punietur, ut habetur in eadem Regula 10. in fine in uersicu.

Qui uero libros alio nomine. Item excipiuntur versiones noui testamenti factæ ab auctoribus hæreticis primæ classis, qui habentur in eodem Indice, quæ nemini concedi debent, quoniam ex earum lectione utilitatis parum, periculi plurimum emanare solet, ut dicitur in ead. Regul. 3. Et qui contra fecerit, eisdem pœnis, quas proxime diximus, punietur per eandem Reg. 10. in fine.

Quinto licite retinentur annotationes factæ ijs versionibus, quæ permittuntur, uel factæ Vulgatae editioni, modo loca suspecta expuncta sint ab uniuersitate catholica Theologorum, uel ab inquisitore. Ab his tamen licite retinentur, quibus versiones licet retinere; qui autem hi sint, diximus supra proximè. Qui uero contra fecerint, si annotationes illæ hæresim damnatam contineant, uel ob falsi dogmatis suspicionem damnatae

tae sint, in excommunicatione
incidunt, ut habetur in Regula
10. in fine uersicul. Quod si quis li-
bros hæreticorum. Si uero nihil
tale continebunt, & nihilominus
eas habuerint, non probatas a-
prædictis, & mortiferè peccabunt,
& ad arbitrium iudicis punien-
tur.

Sexto retineri licet totum uolu-
men Bibliorum, quod uulgo Bi-
blia Vatabli dicitur, aut partes
eius a uiris piis & doctis de con-
cessione Episcoporum, ut dicitur
in cit. Regul. 3. uersu. Quibus con-
ditionibus, ergo qui sine permis-
su Episcopi ea retinent, mortiferè
peccabunt, & ad arbitrium Epi-
scopi, punientur, ut habetur in
Reg. 10. in fine uersicul. Qui uero
libros.

Septimo licite retinentur libri,
qui hæreticorum auctorum ope-
ra interdum prodeunt, in quibus
nulla, aut parua de suo apponunt,
sed aliorum dicta colligunt, cuius
modi sunt Lexica, Concordan-
tiae, Apophtegmata, similitudi-
nes, Indices, & huiusmodi expur-
gatis tamen prius expurgandis,
si quæ sint, de consilio Episcopi,
& Inquisitoris, cum Theologis ca-
tholicis, ut habetur in Reg. 5. Qua
requi contra fecerit, si hæresim cõ-
tineant, mortiferè peccabit, & ad
arbitrium Episcopi punietur, ut
habetur in Reg. 10. in fine.

Postremò licitè etiam hi libri
retinentur, quorum principale ar-
gumentum bonum est, obiter ta-

men in illis aliqua inserta sunt,
quæ ad hæresim, seu impietatem,
diuinationem, seu superstitione
spectant, modo a catholicis Theo-
logis auctoritate Inquisitoris ge-
neralis expurgati sint, ut habetur
in Regul. 8. Qui uero contra fecerit
in excommunicationem inci-
det, ubi hæresim continebunt, a-
alias autem mortiferè peccabit,
& ad arbitrium Episcopi punie-
tur, ob cita. Regul. 10. in fine. Hæc
igitur sunt, quæ de libris hæreti-
corum habuimus, ex quibus pa-
tet & per Indicem illum excom-
municari retinentes, vel legentes
libros hæresim continentés, cu-
ius excommunicationis absolu-
tio reseruata non est, sicuti in Bul-
la nostra, ut antea uidimus. Hoc
etiam huc addimus in omnibus
casibus, in quibus in excommuni-
cationem quis incidit, & in illis
mortiferè ab illis peccari. Modo
probabilis ignorantia eos non ex-
cuset. argument. capitu. Apostoli-
cæ. de cler. excommunic. ministr.
& capitu. fin. de constitut. libr. 6.
Vel de auctoritate Romani Pon-
tif. id non faciunt, nam hi excu-
santur, sicut etiam, qui alios au-
diunt eos libros legentes, vel sciunt
tales libros habere, & non de-
nunciant. Sed iam ad alia venia-
mus.

Verf.